

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Előfizetési díj: Egész évre 12 ft., félévre 6 ft., negyedévre 3 ft.

Előfizetéseket és hirdetési díjak helyben és vidékről a szerkesztőséghez küldendők be. Helyben előfizethetnek: a szerkesztőségnél, a kiadó-hivatalnál, Demjén L., Keresztény P., kereskedéseiben. Egyes szám ára 5 kr. o. é.

Szerkesztőség és kiadó-hivatal: bécsi-földutca szögletén, Csapó S. kereskedésével szemben, 1-ső emelet, lejárás a kaputól jobbra.

Hirdetési díj: öt hasábos garmond sorát 6 kr. s egyszeri beiktatás után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetéseket felvételnek: Helyben: a szerkesztőségnél, a kiadó-hivatalban, Demjén László könyv- és Keresztény Pál papír-kereskedésében, Bécsben: Haasenstein és Vogler (Neuer-Markt 11 sz.), Oppelk Alajosnál (Wollzeile 22. sz.), Rudolf Mosse officiel. Zeitungs-Agent (Stadt, Seilerstätte 2), Pesten: Haasenstein és Vogler Uriutca 13. Lang et Schwarz, Földutca 1. Süddeutsche Annoncen-Expedition Stuttgart. Nyitlár sora 20 kr.

Előfizetés

„Kolozsári Közlöny“-re.

Megjelen naponként
egész nagy íven.

Előfizetési árak: egész évre 12 ft. o. é.
kilencz hóra 9 „ „ „
félévre 6 „ „ „
évnegyedre 3 „ „ „

Az előfizetések egyenesen a szerkesztőséghez küldendők be.

A „Kolozs. Közlöny“ szerkesztősége.

Bécs, május 3.

Az eddigi megállapodás szerint e hó 5-én délelőtti 11 órakor tart a magyar delegáció teljes gyűlést a felszerelési és ruházati ügyben, 6-án délelőtti 11 órakor jön össze előzetes tanácskozás végett a magyar delegáció hetes bizottsága, 7-én értekeznek a két delegáció hetes bizottságai, 8-án délelőtti 11 órakor tart a magyar delegáció ismét teljes ülést. Remélhető, hogy 11-én a delegációk végleg befejezik munkálataikat.

Bécs, máj. 2.

A magyar delegáció hadügyi albizottságának katonai felszerelési választmánya a Skene-féle ügyben a következő ídítványt teszi:

A kiküldött választmány a közös hadügyminisztert oly eljárásra ajánlja utastíttatni, mely szerint a Skene-féle társulattal kötött szerződés felmondattván, az ujonnan kötendő szerződésekben a decentralizáció és verseny elvei érvényesülhessenek. E végett a felszerelési és ruházati tárgyak, kiválasztatván közülök azon csekélyebb jelentőségűek, melyek jelenleg is alvállalkozók által szállítattak, s a melyek évről évre a feltétlenül szabad pályázat után szerkezthetők be, előállításuk és használatuk feltételei szerint több csoportra osztályozandók, s pedig legalább is különválasztva a posztó, bőr, vászon és fémműveket; ezen csoportok mindegyikére nézve, lehetőleg hadparancsnokságok szerint, hosszabb rövidbe, de különböző ideig tartó váltakozó lejárattal szállítási szerződések volnának kötendő, minden esetben legalábbis három évre, s pedig figyelemmel arra, hogy a monarchia több részeiben foglalkoztassanak kivált a posztógyárak, s hogy kikészítési intézetek is a monarchia több pontján szerveztessenek. A gyárakban és kikészítési intézetekben a hadügyi hatóságok ellenőrzési és felügyeleti joga megőrzendő volna; a biztosíték árúban volna kikötendő; háboru esetére lehető rövid idő alatt minél tömegesebb szállítás volna megállapítandó s kellőleg biztosítandó, végre az árakat illetőleg a verseny eredményeinek minél nagyobb befolyás tulajdonítandó.

Az ekként fővonalában vázolt eljárás fogadtatására másfél évnél hosszabb idő nyílik a hadügyminiszter előtt. A Skene-féle társulattal kötött szerződés, jövő szeptember havában felmondattván, 1874. december hó végéig áll még fenn, s ekkor helyettesítendő az időközben kihirdetendő pályázat alapján kötendő új szerződések által. E pályázatból a szerződések közül a jelenlegi hadfelszerelési társulat, mely ha nem is a háboru követelte mérvben, de termelékeny és biztosnak mutatkozott, természetesen ki nem zárható, hiszen a kiküldött választmány által javasolt rendszerváltoztatás célja éppen minél több verseny szállítási képességű társulat létesítése a monarchia különböző részeiben, a minek szüksége felüli meggyőződés sugallta a kiküldött választmány által a tisztelt albizottságnak ezekben előterjesztett véleményét.

A nemzetközi kiállítás ünnepélyes megnyitása.

Bécs, máj. 2.

Ki tegnap délután 6 órakor a kiállítás helyiségében járt, teljesen igazat adott azon nézetnek,

mire fogadás is történt, hogy ma a kiállítást nem fogják megnyitni. És ennek dacára, mintegy varázsütésre mégis helyeikre mozdultak a kiállítási cikkek, félrementek az utból a nehéz ládák, kismultak az utak, függönyök boríták az el nem készült szekrények disztelenítő halmazait, sorba áll egymás mellé a 9000-et meghaladó szék, s felemelkedtek a rotundában állított pavilonok fedelei s mindenek felett eltszult az Augias istálójával versenyző óriási szeméthalmaz.

A rotunda közepén a vízmedence nem kélshelvéen el, helyét virágos gyeptábla fogta be roppant virágtáblákkal, s ölekre menő magasságban elhelyezett délnövényzet gulájával. A főbejáratnál átellenben magas szőnyeges emelvényen sötét ibolya színű selyem széksorok voltak felállítva, közülök kettő a felségek számára elől, ettől balra a miniszteriumok, odább a törvényhozók és consulatusok, jobbra a felsége katonai kísérete, a diplomatiai testület, odább udvari és kiállítási személyzet, szemben díszes közönség volt a körben négy fősugárra osztva, körül a rotundában kiállított s más vendégek számára ült és álló helyek. Hátra a rotundában balra az udvari emelvénytől a zene és dalok, mely 500 torokból adott hangot. A roppant magas karzatlan fenn néhány ezer fő nézett le madártávlatból a pompás látványra.

Kövessel 11 óra után jöttek az udvari kocsik, bennök a főherczegek, s kettő: Károly Lajos hg a kiállítás védnöke és Rainer, annak alelnöke közöpen várták a Felsége megérkezését. Az eső valódi aprilisi változatossággal kergeti maga előtt a kiki bújó napot, s a szél elkapdossa a nehéz szőnyeget, melyet a főbejáratnál a kocsik akartak leteríteni a felséges és fenséges vendégek számára, úgy hogy végre látván a fáradozás haszontalan voltát, nem is terítették le.

Pontban 12 órakor jött egy 6 pejlavas diszfogat, melyen a Felsége a király és királyné, s utána egy szürke hatos fogat, melyen a német császári trónörökös és neje jöttek, utánok a walesi hg. a brabanti, dán hgék és a két trónörökös: Rudolf és a német trónörökös fiatal 14 éves fia. Miután az oldalcsarnok oldalhelyiségében a fő vendégek sorakoztak, felharsant a zene és dal, s az osztrák neophymnus hangjai mellett bevezette a Felsége a német trónörökös nejét, a királynét a német trónörökös vezette, ki a német testőrezred fehér egyenruháját viselte. A német trónörökös neje Viktória hgné kék alju ruhát viselt fehér tuniuel, fején rózsaszín fátalos könnyed kalapszerű fejdísz — királynén a Felsége gazdag világos ibolyaszín ruhát viselt, felül világos szürke prémes fehér nehezselyem hosszú ujjal. — A harmadik pár az angol koronaörökös, a walesi hg volt, utána a brabanti hg, a dán hg, és a főherczegek stb., egy-egy főherczegnőt, vagy a vendég magas hölgyeket vezetvén; a sorban benne volt Rudolf főherczeg ezredesi egyenruhában együtt a német koronaherczeggel.

Háromszorosan kezdett, de végtelennek ígérkező „hoch“ kísérté a belépőket helyökig, s az egész jelenlévő roppant tömeg kalaplevéve állva fogadta.

Az emelvényre érve a király a Felsége a sorba visszatette a kitett két székét, s a hölgyek helyet foglalván a Felsége, a német és angol trónörökös, a brabanti és dán herczeg állva várták az ünnepély hivatalos megkezdését.

Erre előlépett Károly Lajos főherczeg, üdözlővén a Felségét, rövid beszéd után átnyújtá a közkiállítás történetét és fejlődését tartalmazó emlékiratokat kötetit, kérvén, hogy a kiállítást megnyitottak nyilvánítsa.

A Felsége a király rövid szavakban válaszoltván, megnyitottak nyilvánította a kiállítást.

Erre sokszoros hoch! és a riadók s üdvözlések hangjai rázták meg a levegőt.

A zene elhangoztával Auersperg herczeg osztrák miniszterelnök, tartott beszédet, megköszönve a Felségének a kiállítás létrehozását, mit Felder bécsi polgármester hosszabb és ha tartalmas beszéde követett Bécs városa nevében. Mi után a zene- és énekkar Händeltől egy ünnepélyes darabot adott elő.

A Felsége főhadsegédei s udvarmesterei az emelvény alatt jobbról álltak, ott állt Andrassy gr. külügyminister honvéd-tábornoki ruhában, a magyar ministerek az emelvény baljánál álltak, kik

közül Szlávny miniszterelnök, Tisza Lajos, Wenkheim Béla b. és Zichy József gr. voltak jelen.

Ekkor megindult a menet, úgy a mint bejötttek, és Károly Lajos és Reiner hgék, s Schwarz br. vezetése mellett körüljárták a Felségeik kíséretökkel a kiállítást.

Magyar ministereink és a magyar delegátusok a magyar kiállításhoz mentek, hol jelen volt Orczy Béla báró, Zichy Ödön, Zichy Henrik, Zichy Jenő grófok, Wodianer Morbáró, s a kiállítási biztosok élén Németh Imre magyar kormánybiztos és a magyar látogatók nagy száma. A Felségeik közeldésére lelkes éljenzés hangzott fel, s a Felsége a király bemutatá vendégeinek a magyar miniszterelnököt és miniszter társait. A menettel együtt ment Andrassy Gyula gr. s a kíséretben ott volt Andrassy grófné is.

A kiállítási palota körüljárása után a Felségeik és kíséretök zajos hoch és éljenzések közt távoztak.

A ünnepély általában nagyszerű és igen díszes volt.

A rotundában 20,000-nél több ember volt, 15,000 jegyet adtak el állítólag, s 5000-re ment a meghívóak száma. De a sok kiállító, munkás stb. kik utólag kaptak jegyet, szintén felment néhány ezerre, és bátran el lehet mondani, hogy az óriási helyiségben még egyszer annyi nép elfért volna.

A rotunda roppant oszlopaival s magas fedelével nagyszerű benyomást tesz, és nem valósult a mitől tartottak, hogy sötét lesz, kellő világossága megvan. A kiállítás egyébiránt csak néhány hét múlva lesz az, a minek lennie kell, bár teljes alig lesz két hó előtt; azonban fogalmat már is ad, és nagyszerűsége elvitázhatlan.

Meghozza-e óriási költségeit? arra a jövő felel.

Nemzetközi kiállítás.

A nemzetközi kiállítás Bécsben máj. 1-én ünnepélyesen megnyitottak, mely alkalommal Károly Lajos főherczeg a Felsége, mint védnök következő beszédet tartott:

Felség! Legkegyelmesebb ur!

Ünnepies hangulattal üdvözlöm felségedet a békés haladásnak szentelt eme helyiségekben; felséged legmagasb részvétele értéket kölcsönöz ama befejezésnek, mely a világ tekintetét Ausztria irányozza, és hazánkban a népek jólétének az oktatás és munka általi előmozdításában való kiváló részvételeért az elismerést biztosítja. Nem minket illet meg bírálatot mondani saját bevégzett művünk felett, kik csak arra válnak hivatva, hogy felséged bizalmából legmagasabb elhatározását fogadtassuk. Azonban szabadon utalunk azon elemekre, melyek e művet teremtették; felséged magas kezdeményezésére, a saját és idegen népek céltudatos és áldozatkész együttműködésére, valamint a munka és kultúra erkölcsi és állami hatalmára. Ezek azon elemek, melyek felséged teremtőművének ma saját benső értékeit kölcsönzik, és annak becsületét és emléket az utánunk jövő nemzedékre átszármaztatják. Méltotassék Felséged a kiállítási katalógust és a kiállítás történeti kifejlődésére vonatkozó emlékiratot kegyeltjesen elfogadni és az 1873-ki nemzetközi kiállítást megnyitottak nyilvánítani.

Erre a Felsége következőleg méltóztatott válaszolni:

Megelégedéssel látom egy oly vállalat befejezését, melynek fontosságát és jelentékenységét teljes mértékben méltányolom. A népeim hazafiságában és munkaképességében és a velük barátságos nemzetek rokonszenvében s gyámolításában vetett bizalmam kísérté e nagy mű kifejlését. Bevezetésének császári jóakaratomat és köszönetemmel szenteltem. Ezenel az 1873-diki nemzetközi kiállítást megnyitottak nyilvánítani.

Hg. Auersperg minisztereln. köszönő beszéde következőleg hangzik:

Felség! Legkegyelmesebb ur!

Engedje meg Felséged, hogy a kormány nevében Felséged legalázatosabb üdvözlésére szavamat emeljem. A vállalat, melynek megnyitását ma ünnepeljük, s mely ténynyé érelődött, oly nehéz-

ségek közt jött létre, melyek legyőzése próbára teszi az akarat- és teremítő-erőt; Ausztria népei azonban szerényen és emelkedett öntudattal tekintenek ma ezen műre, mely bizonyosságot tesz a haza emelkedő hatalmáról és növekvő tekintélyéről, és a cultura kérdése nagy feladatának megoldásában való élénk részvétéről; mi ezen egész mű létrejöttét Felséged kegyelmének köszönjük, melynek alapeszméje egészen Felségedé. E mű megtestesülése azon legmagasb jelmondatnak, hogy az egésznek hatalma és jelentősége az erők egyesítésében rejlik. Hazafias hűséggel és odaadással csoportosulnak Ausztria népei császári uruk köré, és én csak azon érzelmeknek adok kifejezést, melyek ma mindenek szívében egyesülnek, midőn a legmélyebben érzett és legalázatosabb köszönetet teszem le Felséged trónjának zsámolyához.

Bécs város polgármesterének köszönete következő:

Felség! Legkegyelmesebb ur!

Közel 25 éve, hogy cs. és kir. Felséged dícső őseinek örökölt trónján Ausztria népei felett a kormánypalczat viszi. Halálával jegyzik fel az évkönyvek, hogy ezen idő alatt a községi autonomia fenntartott: hogy Felséged kormányát alatt Bécs gyors és azelőtt soha nem remélt lendülettel világvárossá fejlődött. Felséged elhatározása volt, mely a város bástyáit leromboltatni engedé, — Felséged nemesszívú gondoskodása és bőkezűsége volt, a mi által nagyszerű művek hozattak létre, melyek minden irányban a közjólétnek, és a községi ügy felvirágzásának vannak szentelve, — ezek tanúi a jelenkor tettersző törekvésének és a jövőévszázadokban tiszteletreméltó emlékei maradnak Felséged áldasdus uralkodásának. Ezen ünnepélyes órában Felséged a legmagasb kenetet adja egy vállalatnak, melynek nemes rendeltetése ezen helyiségekbe összehordva mutatni meg, hogy az emberi szellem, az emberi erő, a tudomány és művészet az ég alatt mi mindent képes előállítani. E téren a haladás közös jó leend; ezen fog táplálkozni és előmozdítani mindenneknek összefűződése által, a találmányok és munkakészesség versenye által, és így a népek békéjének áldásai által Felséged magasztos teremtménye Austria művelődéstörténetét megörökíti. Minden időközben hűséges hódolattal, ragaszkodva a dynastiához és birodalomhoz, Bécs városa, melynek adatott, hogy a világ minden részéről érkező vendégeket körében szívesen üdvözölhesse, — ma büszkébbnek érzi magát, mint valaha, Felséged kegyteljes valódi császári oltalma alatt, és köszönetet mondva hangoztatja: Isten áldja, Isten oltalmazza, Isten tartsa meg a Felségét, a mi császárukat, Ferencz Józsefet! Éljen! éljen! éljen!

Végül Weilen Józseftől egy ünnepi ének adott elő, mely a Judas Maccabeus győzelmi dalának melodijára van írva.

A világhiállítás megnyitását Magyarországon igen számosan volt képviselve. A Felsége s Rudolf hg. gyakran kaptak éljeneket; a mi ministereink is a magyarok által melegen üdvözöltettek. A magyar osztályban a ministeri biztosok s számos magyarok várták a legmagasabb uraságokat s azokat élénk éljenekkel üdvözlék. A Felségeik hosszabb ideig mulattak ott; a király megdicsérete a már eddig kiállított tárgyakat s nagy érdeklődéssel tudakozódott a felől, hogy mikor lesz minden készen. D. u. 5 órakor udvari ebéd volt, melyhez ministereink s főméltóságaink is meg voltak hívva.

A székelység elszegényedése ellenében teendő intézkedések tárgyában Háromszék tvalatossága a kormányhoz felterjesztést intézett, melyből a következőket idézzük:

A tvalatosság ajánlja: 1-ör. A földbirtokoknak olyszerű rendezését, mely által lehetségessé váljon, hogy a mezőgazdaság korigényeinknek megfelelőleg kezelthessék és így annak megfelelő jövedelmet is adjon, mely birtok rendezésénél azonban főtekinet sajátos viszonyainkra és a birtok csekélységére legyen. Szóval az annyira üdvösnek bizonyult tagosítás rendeltetné el. 2-ör. Nagy horderejű volna ezután gyárak föllátása. Eltekintve a még nálunk érintetlen heverő bányászati termékek kiaknázásától, Háromszék dus mezői igen al-

kalmassak oly termények előállítására, mely feldolgozva a kereskedelem és mezőgazdaság emelése kettős céljának igen előnyösen felelhetne meg. Ilyen volna első sorban is a dohánygyár felállítására, miután közudomásilag a forradalom ideje előtt tapasztalat bizonyítja be, hogy székünk vidéke általában, de annak különösen alsó része kitűnő és nagy mennyiségű dohányt képes előállítani, melyhez a közel fekvő Fogaras vidéke is megtehetős mennyiséggel járulhatna. Hasonló előnnyel lehetne a fonálművek termesztését az által elősegíteni, ha fonó és szövő gyárak létesítenének, midőn így is szorgalmas székely gazdaszonyaink házi szőtt portékáikkal nem csak a brassói nagypiaczczal, de a szomszédos Dunafejedelemiségekkel is, az adott viszonyok között meglehetősen forgalmat tartanak fenn.

Legtöbb kilátással birna végre a fűrészgázipar; — azon roppant terjedelmű őserdők, melyek az ország határain végig vonulnak, s mely felé — fájdalom! — mindinkább közeledik minden rendszer nélkül a pusztító fejsze, — hogy szűz koronájukat örökre levágja, — ez a valódi kincse népünknek, melyet jól és czélarányosan felhasználva, sok századokra biztosítana birtokosainak létüket. És így gyárak felállítása, — melyek közé még a posztó és bőrgyárakat is sorolhatjuk — volna egyszersmind az egyedüli mód a végre is, hogy székely népünk vándorlása megakadályoztassék, — mert ezen gyárak munkával ellátnák őket a téli évszakokon át is, s akkor nem volna szükségök, hogy kenyérkereset nyomorától üzetve, — gyakran honukból távol országokba távozzanak, honnan testileg és lelkileg megfertőzöttve a legnagyobb nyomor közt térnek vissza szülőföldjükre, a nemzet physical és erkölcsi romlására. Mindezen elősorolt anyagi gyarapodásokat elemozdíto segédeszközök azonban véleményünk szerint a szükséges gyorsasággal csak is úgy lesznek életbelelthetők, így fejezzük be a feltevést, ha törvényhatóságunk területe a világforgalomból ki nem hagyatják, és az állami vasuti hálózatba befoglaltatják.

6. sz.

Ig. vál.

A városi bizottság alakítása végett, a legtöbb adót fizető bizottsági tagok névsora egybeállításával f. é. ápril 17-ől már felszólítva volt azon t. cz. adózoikat, kik a kitűzött határideig (mult ápril hó 27-ig) nyilatkozatukat meg nem tették, névszerint:

br. Bánffy Albert, jdsb. gr. Teleky Domokos, Gajzágó Antal, br. Wesselényi Ferencz, gr. Bethlen Domokos, Csapó Sándor, Molnár Miklós, közép gr. Teleky Domokos, Gál Péter, Dr. Csiki Sámuel, Szappanyos Miklós, közép gr. Bethlen Sándor, Paget János, és legifj. gr. Teleky Domokos urakat ismételve kéri fel.

A legtöbb adót fizető bizottsági tagok továbbbi megállításánál sorban következő alábbi t. cz. adózoikat pedig és névszerint:

Kohn Sándor, Hutter János, br. Bánffy Dániel, Cziriák Sámuel, Rosiescu Vasillie, Grün Israel, br. Bornemisza János, Schütz János, Varga Dániel, Magyar Mihály, Akoncz István, Bertlef János, Nevelics Joachim, Fekete Pál, Frendl Dénes, gr. Mikes Károly, dr. ifj. Hintz György, Plihal Ferencz, Dávid Antal és Tamási Sándor urakat ez uttal egyszer mindenkorra felhívja a törvényhatósági alól jegyzett igazoló választmány, nyilatkozatukat e város polgármesteri hivatalánál (tanácsház, emelet 2. sz. a.) folyó május hó 12-ig bezárólag szóval avagy írásban annyiaval bizonyosabban megtenni az iránt, hogy a legtöbb adótfizető bizottsági (virilis) tagságot kívánják-e elvállalni, vagy nem? — mert e határidő leteltével a nyilatkozat hiánya úgy fog beszámíttatni, hogy a bizottsági tagságra adójuk alapján ezuttal igényt nem tartanak.

Kolozsvár sz. kir. város törvényhatósági igazoló választmányának Kolozsvárt 1873 május 2-án tartott üléséből kiadta

Lugosi István s. k.
jegyző.

A székely pályadíj-alapról XVI-ik közlemény. *)

A folyvást áldásdusan munkálkodó nemzeti lelkesedés eredményei hosszú sorát mutatom be a magyar olvasó közönségnek e közleményemben.

A „Kelet” tisztelt szerkesztősége Nagy-Szebenből hozzá névtelenül küldött 5 frot adott az nekem, kir. törvényszéki elnök Sándor István ur ismét 4 frot küldött be, miből Dezső Mózes 2 frot. Avéd Kristóf 50 kr. Udvarnoki István 30 kr. Sándor Jenő 1 frot. 20 kr. adott, Bors Albert ur 5 forintot küldött be a „Magyar Polgár” tisztelt szerkesztősége után, Voith Gergely ur 50 kr. adott. Fogadják szíves köszönetemet adományozó és beküldők egyiránt.

Sándor István ur hozzám írt lelkes leveléből

*) A Székely Hírlap, Erdély és Nemere tisztelt szerkesztőit tisztelettel kérem e közl. szíves átvételére. J. E.

örömmel értesültem s értesítem a közönséget, hogy Gyergyószékben az alispánság erőlyesen buzgólkodik a nemzeti czélra aláírók gyűjtésében. Köszönöm a kedves hirt, legyen siker a fáradozáson.

Dániel Gábor udvarhelyszéki főkirálybíró ur négy királyi aranyat küldött be hozzám. „Örömmel vette — írja szép levelében — a székely történet megírására néve indítványozott eszmét, növekedő örömmel olvassa gyönyörű fejlődését s kívánja fényes diadalra jutását. Ez — mond tovább a levél — nem pártkérdés, ez nemzeti ügy s gratulál, hogy kicsinyje-naggyja így tekintik azt.” En pedig gratulálok a tisztelt főkirálybíró urnak, mint a második áldozó székely főtitkárának, megköszönöm becses küldeményét; példája — tudom — ujonan felbuzdítja Udvarhelyszéken a szíveket, az anyaszék magához méltóan lesz képviselve, majd, midőn az áldozók sorát s az áldozatok értékét számba vesszük.

Ugyan Udvarhelyszékről Jakabházi Zsigmond ur is gyűjtését kerek száma egészítve ki 34 frot küldött be, mint általa különböző falvak lelkes székelyeitől gyűjtött áldozatot. Ime az áldozók nevei: Szász Dénes 1 frot. Bodrogi Sándor 1 frot. Bereczki Zsigmond 1 frot. Sebestyén István 1 frot. Fazekas Elek 1 frot. Maksai Lőrincz 1 frot. Békési Zsigmond 1 frot. Ugron Tamás 1 frot. Ugron Ádám 1 frot. Rugonfalváról adott: Orbók Sándor 50 kr. Kis Elek 50 kr. Magyar János 1 frot. Baruch János 1 frot. Sebesi Samu 1 frot. Papp János 1 frot. Sebesi Albert 1 frot. Kábebo István 1 frot. Lengyel Lajos 1 frot. Bartha Miklós 1 frot. Varga Domokos 1 frot. Novák Ferencz 1 frot. Pálfi Miklós 1 frot. Alsó-Siménfalváról: Marosi János 25 kr. Pakot István 1 frot. Lázár János 15 kr. Vári Domokos 20 kr. Péter István 25 kr. id. Elekes Péter 10 kr. Marosi István 10 kr. Medeséren: Szabó Mózes 50 kr. Szász Dániel 10 kr. különböző helységek-ből Dózsa Sándor 1 frot. Papp Sándor kereszturi köztanító 1 frot. Czákó József 1 frot 80 kr. Vitályos testvérek 50 kr. egy egyén 20 kr. Fiatsfalván: Fazakas József 50 kr. Simén Elek 1 frot. Kis és Nagy Kedében: Márton József 20 kr. id. Vári József 50 kr. Dobso Péter 10 kr. Tiboldi István a híres néptanító és nagy adoma-mester 30 kr. id. Vári András 15 kr. Kibédi István 10 kr. id. Andrássy Zsigmond 10 kr. Szathmári Péter 10 kr. Benedekfi János 20 kr. Fekete Mihály 10 kr. id. Benedekfi Sándor 10 kr. Péterfi Mihály unitárius pap 30 kr. Fekete Sándor 10 kr. Andrássy Mihály 10 kr. Fekete Dániel 10 kr. Fekete Antal 20 kr. Vári Lajos 10 kr. ifj. Pál György 10 kr. ifj. Vári Andrásné 20 kr.

Beküldő tisztelt barátom szemrehányólag említi meg levelében, hogy vidékén — Székely-Keresztúron — annyian s oly buzgón gyűjtöttek, mint a sok közölt adakozás eredmény is mutatja, hogy neki csak az áttutazók és egykét faluban a közbőrségek eszmékre adakozni szerető természetű földmives székely társai jutottak; Ivét még nem küldi be — ugymond — mert egy-ketten még nem fizettek, a májusi vásáron remél némelyektől, kivált idegen országából jövőktől. Köszönöm tisztelt barátomnak, hogy épen ez osztályai jár körül ive, mely a nép zöméhez tartozik. Ennek az ügyhöz járulása nagy értékű előttem. Ha a nép pártol valamely, az meggyőzkerezik s meg él az ő ép szívének romlatlan földében.

Hermann Ottó — kit Kolozsvár és Erdély igen jól ismer — egy forintot küldött be hozzám azon nyilatkozattal, hogy ez már második adománya, az evangéliumi özvegy filléréhez hasonlít, de felér azokéval, kik nagy vagyonjükből nagy összegeket adhatnak. „Ő, — ugymond, — nehéz munkával keresi kenyerét, Erdélyben azt sem kapott, de adtak a pestiek, 120 ft hav költséggel járja be az országot, pók-faunája összeállította végett. Örvend, hogy Magyarország munkát adott s alkalmat a hasznos foglalkozásra.” Fogadjá üdvözetem az áldozó, kísérje kedvező szerencse tudományos vándor után.

Özv. Mohai Károlyné urnő Magyar-Kályánból öt forintot küldött be azon forró honleányi ohaja kíséretében, hogy a nemes eszme egy méltán remélhető történeti remek munkában minél fényesebb megvalósulást nyerjen. Az ég hallgassa meg. Reméljünk. Magyarország lelkes tudósi méltóknak mutalandják magukat a nemzeti nagy lelkesedéshez.

Bíró Miklósné, Pataki Louise urnő, Ikafalvi Balogh Zsigmond és Karathnai Kőnczei Borbára nagy szülőinek emlékeztetere kevés tehetsége szerint, de igaz nemzeti lélekkel egy Mária Theresia korabeli kereszties talérral járult a szent czélra, melyet az első feltűzés perce óta örvendező figyelemmel kísér s valósulását sóvárogva várja. Mindkét urnőnek mély tisztelettel köszönöm meg áldozatát s nemes honleányi érzelmei nyilvánítását, a mi ügyünknek kétségtől hasznára lesz.

Imecs Fülöp Jakó csik-somlyói gymnasiumi igazgató ur a vezetése alatti tanodából következő adományokat küldötte be hozzám: a 7-ik gymnasialis osztály tanulóitól gyűlt 2 frot 50 kr. a 6-ból 3 frot 35 kr. az 5-től 2 frot 30 kr. 4-től 3 frot 65 kr. 3-tól 2 frot 20 kr. 2-től 4 frot 1-től 1 frot 65 kr. együtt 20 frot 35 kr. Megjegyzi a szíves beküldő, hogy azon intézet növendékei többnyire szegény szülőkéi, a dolog megmagyarázásán kívül egyetlen rábeszélő szót sem intézett hozzájuk;

annál jobban esik szép adományuk, mert azt látja belőle, hogy a nemzet reményének ezen fejlődő bimbója a szellem egyszerű lebbnésére is fogékonnyá vált, átértette fontosságát s tudott lelki tehetsége csirázó zsongójében is lelkesedni iránta.

Ebben önnek nagy része van, tisztelt igazgató ur! Üdvözetet a derék ifjuságnak és derék igazgatójának; a mi szép és nemes a tettben van, azt a székely nemzet és magyar tudomány élvezendi, a dicsőség felett osztozzanak a csik-somlyói gymnasium hét osztálya ifjai és szellemi vezetésükre valóban hivatott igazgatójuk.

Nagy-Enyedről az ev. reformátusok főtanójából Garda József ur szintén egy tekintélyes küldeménytől örvendeztetett meg. „Nagyatyja — így ír szép levelében, — Nagy-Adorjánban született, tehát székely; a nagy-enyedi főtanoda ifjusága nagy része alapítása óta a Székelyföldről vándorol Nagy-Enyed Muzsájához, tehát a Székely Történet megírására kétszeres érdekel bir; ez indokok birták rá, hogy a székely pályadíj ügye előmozdítása végett aláírasi ival nyisson, hogy e szép hírű főtanoda ifjusága részéről is nyilatkozhassék a székely törzs iránti érdekelttség. Tanári kar és ifjuság egyiránt melegen fogadta a kérvényt, örvendő szívvvel tette össze mindenki fillereit, csatlakozott hozzájuk három külső tisztelt egyén, buzgó barátja az ügynek és ifjuságnak, s ime ez uton gyűlt össze az alábbi áldozatösszeg. Garda József adott 1 frot 8 krt Makrai Domokos tanár 1 frot, Herepei Károly tanár 1 frot, Lőte Lajos segédtanár 1 frot, Székely Ferencz s. tanár 1 frot, Vajha Antal tanár 1 frot, Imreh Ferencz alispán 1 frot, Kovács Gyula főerdész 1 frot, Mihályi Károly tanár 2 frot, Hegedüs János tanár 1 frot, dr. Magyar Károly 1 frot, Medgyes Bálint ügyvéd 1 frot, Vincze Dániel sz. tanár 1 frot, Kolubán János osztálytanító 1 frot, Kónya Dénes oszt. tanító egy forintot, Danos Samu osztály tanító 1 forintot, Bedő Ferencz osztály tanító 50 kr., Molnár Lajos oszt. tan. 1 frot, Szőcs Lajos gym. 20 kr., Bodor Tivadar gym. 20 kr. Székely János gym. 20 kr. Benkő Sándor gym. 20 kr. Salamon Ferencz 20 kr. Bartha Zsiga gym. 20 kr. Nemes Elek gym. 20 kr. Magyar Károly gym. 20 kr. Demeter Samu gym. 20 kr. Varó Ferencz theol. 1 frot. Bodor Géza gym. 20 kr. Zsigmond Imre gym. 20 kr. Tőkés József theol. 50 kr. Benedek Dénes theol. 50 kr. Czegledi János theol. 40 kr. Máthé György theol. 10 kr. Kiss Péter theol. 10 kr. Demeter Zsigmond theol. 20 kr. János Gábor theol. 20 kr. Orbán Mihály theol. 20 kr. Bíró Ferencz 10 kr. Gyárfás Albert theol. 30 kr. Konecz István theol. 20 kr. Zagoni Pál III. oszt. phil. 20 kr. Nemes József theol. 20 kr. Saári Dani 20 kr. Oszvath Gyula theol. 10 kr. Lázár László 10 kr. Gyárfás Győző II. oszt. philos. 20 kr. Somogyi Jenő theol. 20 kr. Ráczkői Samu II. phil. 20 kr. Bartha Mózes 10 kr. Szabó Gyula 20 kr. Vásárhelyi László theol. 10 kr. Báthori Béla theol. 10 kr. Bartalus János 10 kr. Nagy József theol. 20 kr. Foldes György theol. 30 kr. Miklós József theol. 10 kr. Páljános Károly theol. 1 frot. Bani Zsigmond theol. 20 kr. Horváth József theol. 20 kr. Barabás László theol. 20 kr. Dezső Zsigmond philos. 20 kr. együtt tehát 29 frot 50 kr. papir pénz és egy forintot ezüst tallért. Halás köszönet az igen tisztelt gyűjtő urnak, tanári karnak és nemes ifjuságnak! Bethlen Gábor nemzeti nagy fejedelmünk dicső szelleme örvendhet dicső alapítása felett; az Alstedius és Párizspai lelke, a Szász Károly és Mikó gróf főgondnok fenkölt érzése vezeti most is a nagy-enyedi híres főtanoda tanárait és ifjuságát. E sok nagyság erkölcsi befolyása tartson meg tégedet régi jó híredben a magyar állam legfontosabb pontjára állított nagy-enyedi ev. reform. Collegium!

Zárja be mai örömteljes közlésemet Kis Károly országos ügyvéd tisztelt barátomnak Nagy-Szebenben gyűjtött szép küldménye. „A mint az indítvány nyilvánvalóvá lett — így szól a bensőséggel írt levél — mint székely ember lelkem mélyéből ohajtva azt, elmulasztatlan nemzeti kötelemnek tartottam érdekében innen is életelt adni, s a székely történet pályadíj-alapjára székely és más ismerőim körében gyűjtést eszközölni. Kevés az adomány, de hű nemzeti érzésből származnak, s nekem nagy örömmre van, hogy azt a szent czélra gyűjteni én voltam szerencsés. Az adakozók nevei így következnek: gyűjtő adott 5 frot. Dévai János 1 frot. Agótha János 1 frot. Booskor Antal 1 frot. Tóth Sándor 1 frot. Kovács József 1 frot. Márk Ferencz 1 frot. Basa Miklós 1 frot. Mike Béla 1 frot. Hersényi Sámuel 1 frot. Pálfi Miklós 1 frot. Kendeffy Ede 50 kr. Boér József 50 kr. Henter Gábor 1 frot. Veres Ignác 1 frot. Balázs Ferencz 1 frot. Sükösd József 1 frot. Hanpel Antal egy kir. aranyat. Gidófalvi Géza 1 frot. Kabdebó Mihály 1 frot. Kolosi Antal 1 frot. dr. Szabó Vazul 2 frot. Stojka Sámuel 1 frot. Fekete Gábor 1 frot. Csiki József 50 kr. Somogyi László 1 frot. Décei János 1 frot. Gidófalvi Benedek 50 kr. Márkózy Károly 1 frot. Sándor Kálmán 1 frot. ifj. Vipi József 1 frot. 19 kr. Mihály Dezső 50 kr. Ujvárosi Gábor 1 frot. Andrássy Károly 2 frot. Szalanczy Kristóf 1 frot. Horváth Miklós 1 frot. 19 kr. dr. Borosnyai Béla 1 frot. dr. Borosnyainé 1 frot. Bodo-ky Imre 1 frot. Kulcsár Sándor 60 kr. Fülöp Ferencz 40 kr. Kovács János 20 kr. Kovács András 30 kr. Novák Rudolf 60 kr. Hrabovczy Ignác

30 kr. dr. Katona Mór 1 frot. összes adomány 46 frot 36 kr. folyó pénz s egy kir. arany A tisztelt gyűjtő azon óhajással kíséri a becses küldeményt: vajha a szükséges összeg mihamarabb összegyűlné, hogy a nagy mű nemzeti dicsőségünket megörökítve mint a legragyogóbb történeti részek egyike fénytel tűndököljék közhazánk köztörténetében! Ez óhajáshoz én is csatlakozom, a lelkes gyűjtő urnak a buzgó fáradságát megköszöm s szebeni összes áldozó barátimnak, ismerőimnek és kedves hazafi társainknak meleg üdvözetemet küldöm.

Közelebbi XV közlésem szerint Takarékpénztárba volt téve 2731 frot. 38 kr. akkor számítási hibából ki volt feledve 50 kr. azután egy ígéret (20 frot.) befizetett 5 frot. 18 krba, a kereszties tallért 2 frot. 40 kr. az 1 frot ezüst tallért 1 frot. 7 krba számítva egy és folyó pénzbeli adományokkal ma Takarékpénztárba tettem 200 frotot 52 krt; a mit a másikkal adva kamatozik 2931 frot. 90 kr. ehhez adva a multkor fizetetlen volt s az óta be nem fizetett 101 frotot 98 kr. az egész pályadíjalap ma tesz három ezer három száz frotot nyolcvannyaloz krrért, az áldozók száma 1305.

Kolozsvárt, május 2-án 1873.

Jakab Elek.

Vajda László

beszéde a virilis jog eltörlése tárgyában.

(Kolozsmegye bizottsági közgyűlésén, április 30-án. 1873.)

Miután szerény indítványomat magában annak szövegében terjedelmesen indokoltam, nagyon hosszú indokollással nem fárastom a t. bizottmányt; hanem az indítv. védelmezése végett felelek csak egy pár, részint itt helyitt, részint már az áll. v. ülésben indítványom ellen felhozott érveknek. Egyik ellenérv az volt, hogy nem kellett volna a virilis intézményt nemzetiségi szempontból támadni meg, mert hisz akarki bejuthat a virilisek közé nemzeti-ségi különbség nélkül, ha fizeti az illető mennyiségű adót. Hogy bejuthat, azt én se tagadom, de hogy nagyon kevés jut be, azt állítom; tény az, hogy a románok ezen intézményt és általában véve a municipiumok rendezéséről szóló törvény azon egész ágát, a mely a megye bizottságok mikénti összealakítására vonatkozik, egy — épen a nemzetiségek és különösen a románok fahoz szorítására célzó törekvés kifolyásának tekintik; és nem kevésbbé tény az is, hogy ezen a közügyek teréről való leszorítás a románoknak annyiaval inkább nehezen esik, mivel tudatával bírnak annak, hogy mily nagy mérvben járulnak a közterhek minden ága viseléséhez, magához a haza védelmezéséhez s tudatával bírnak annak, hogy e hazának nem kevésbé hű polgárai, — mint barki más.

Részemről csak azt kérdem, hisz az igen t. bizottmány magyar többsége szíve benséjében, hogy valaha egy ily törvény, minő a törvényhatóságok szervezésére vonatkozó törvénynek fentebb idézett ága s jelesen a virilismus behozatala, valaha megtörtént volna, ha hogy azo, a kik feltalálták és megalkották, előre azt vették volna észre a beszerzett adatokból, hogy az oly törvényhatóságokban a hol a nemzetiségek vagy többségben vannak, ezek jutnának a bi-ottmányban tulbeljárásra; hiszi-e, kérdem, hogy ez esetben is ily alakban létrejött volna ez a törvény? Én nem hiszem. De hisz ez nem is lehet másképp; mindaddig míg a nemzetiségeket s fájdalom minket románokat is, mind meg annyi halalos ellenségeknek néznek, természetesen abba igyekezik a magyar nemzet, hogy magát ezen állítólagos ellenségekkel szemben védbástyákkal körülvegye. Meggyőződéseim szerint ez adott léteit a kérdéselt törvénynek is. A baj eredeti oka tehát az irányunkbait féltékenykedés, bizodalatlanság s az imént mondott egyaránt téves mint káros feltevése eredménye. Hogy mi románok, sokszor nyilvánítjuk — úgy magunk között, néha a nyilvánosság terén is — elégedetlenkedésünket; nem egyszer zugolódunk haragszunk, — igaz; de ennek oka épen az ilyenmü reánk károsan ható intézkedésekben keresendő, vagy megtagadásában, illetőleg az oly segélyezéseknek aránylag csekély mérvbeni adományozásában, melyek p. közművelődésünk előhaladására szükségesek.

Higyjék el önök, hogy a románok a magyarok ellen halalos gyűlölséget egyáltalában nem táplálnak; mi jól tudjuk, hogy mind a magyarok, mind a románok, két aránylag bizony kicsiny faj vagyunk, a melyeket a végzet egymás mellé helyezett s mely mindkettőt ugyanazon nagy nép-elemek árja által lévén fenyegetve, melyek mintkét szigetekskét, minden oldalról körítenek — a sors által arra volt-nánk tulajdonképen hivatva, hogy egymást ne gyöngíten, hanem erősítenii törekedjünk, s hogy egymást kölcsönösen védelmezzük; mi igen jól általértjük, hogy ha egymás ellen törünk, úgy teszünk, mint tenne két testvér, a ki a helyett, hogy egyesült erővel, egymásnak hátat vetve védje magát a közös fenyegető bajtól, azon kezdené, hogy venné a szekerczét és sebet igyekeznék ejteni egyik a másik karán. Ha tehát zuzolódunk, ezt nagyobbára épen azon érzett fájdalomunk csikarja ki belőlünk, hogy miért nem adja

több jelét a magyar annak, hogy ő is által látja a velünk való érdek közösségét és midőn a hatalom kezében van s oly sok módja volna részint a törvényhozás útján, részint igazgatási uton erre — miért siet oly kevéssé tényekkel adni bizonyítványt annak, nemzetünkkel szemben, hogy ennek is javát igazán óhajtja. S miért nem igyekszik eléggé, hogy ne tolja mind tovább-tovább ezt a mindnyájunk által óhajtott idő bekövetkezését, melyben a két nemzet mint két őszintén szerető testvér szoríthasson egymással kezét?

En indítványomat nem csak nemzetiségi szempontból indokoltam; de ha tettem nemzetiségi szempontból is, ki veheti azt jogosan szemünkre, ha itt, e törvényes téren, melyen sérelmeink orvoslására nekünk is munkálkodnunk szabad, ki igyekeztem mutatni, hogy reánk nézve úgy is mint a haza polgáira nézve, úgy is mint a nemzetiségre nézve s így tehát kettős mértékben nyomasztó az említett törvény, jelesen a virilis intézmény? S miután áll az, hogy magában az országgyűlési teremben, magas állású férfiak nyíltan beismerték, hogy egyik szempont ezen törvény eképi összekötésánál, éppen magyar nemzetiségi szempont volt; hogyan ne tekinthetők mi románok is, nemzetiségi szempontból is ezen intézményt s hogyan ne indokolhatók annak sérelmes voltát ezen nézpontból is.

Egyébiránt ha a bizottmány igen t. tagjai nem nemzetiségi szempontból, hanem jogegyenlőségi, szabadsági vagy bármely más egyéb szempontból elfogadják és pártolják indítványomat, én ezen csak örvendeni fogok; már pedig én ily indokokkal is védtem indítványomat annak szövegében és ösmeretese az ország több jeles férfainak a virilismus ellen felhozott, az egyéneknél többszörösen kifejtettebb motívumai e részben; s tehát csupán azért, mert olyan argumentumot is hallottam, mintha a virilismus a jogegyenlőséggel nem ellenkeznék, kérdek erre vonatkozólag annyit: hogy ugyan hogyan ne ellenkeznék a jogegyenlőséggel oly intézmény, mely kiváltságokat ad egyeseknek ezerek rovására, s mely által itt p. Kolozsmegyében 160 virilis annyi jogélvezettel van felruházva, mint a mennyivel bir a megye összes többi 160,000-nyi lakossága, tehát egynek éppen annyi befolyást, enged a közügyekre mint ezernék, bárha ezen ezer isten tudja hányszor nagyobb mérvben viseli a közterhek minden ágát, amannál.

Ezuttal még csak azon ellenérvre kívánok felelni, mely szerint állítottott, hogy a virilis intézmény csak nem tudom hány évtized mulva lesz szabadabb intézménnyel felcserélhető, mert különben a hatósági ügyek vezetése értelmetlenek közére fogna jutni. Én magam sem óhajtanám a közügyeket tudatlan vezetés alatt látni s indítványom szövege eléggé tanúsítja, hogy azt sem óhajtom, mikép a birtokosság, a tudomány és a többi tények kizárassanak a hatóságok ügyei vezetéséből; de hogy azon osztály, mely eddig oly csekély mértékben foglalkozott a közügyek intézésével az eddigienél méltányosabb arányban vehessen részt választottai által a köztörvényhatóságok ügyei kezelésében ezt igen is óhajtom, mert nagyon méltányosnak találom; de egyáltalában nem félek attól, hogy ez esetben is tudatlan kezére kerüljenek a megyék ügyei. S nem látom át, mielő alapon tarthat ettől valaki, midőn a mindennapi tapasztalás ezel hollokegyenest ellenkezőt tanúsít; mert hiszen, kérдем, kik választják az országgyűlési képviselőket, s kik a megyebizottmányi tagokat? egyiket mint másikat ugy-e ugyanazon választók? Tudósok-e ezek, mind? Határtalan nagy többsége e választóknak nem áll tudóskoból, de sőt teljes írástudatlan is van közöttük nagyon sok. Nő már tekintünk meg, ha vajjon választottak-e eddig is képzetlen, értelmetlen embereket, országgyűlési követekül? Egyetlen egyet se. S hát megyebizottmányi tagot? itt-amott megesett, hogy egyet-egyet választottak kevesebb képzettségűt is, s lehet, hogy egy-két olyan is beválasztódott, a ki olvasni nem bír; de a nagy többség talán csak nem nevezhető értelmetlen tömegnek. Lám tehát, nincs mit félnünk, ha szintén szabadalváb módon lesznek is a megyebizottságok beállíthatók. Minden virilisség nélkül is nem lesznek tudatlanok kezére juttatva a megyei ügyek vezetése. Nincs szükség évtizedekig várunk a virilismus eltörlésével, minden baj nélkül eltörlőhetők ez akár ma is. Különböző is a gyakorlat szokta megadni a teljes képességet úgy a közéletben, mint a megyei ügyek körül; egy kis gyakorlattal olyanok is, kik talán nem egészen képesek, megszerzik az illő képességet; uszni a szárazon nem lehet megtanulni; a ki uszni akar, a vízbe kell azt megtanulnia.

Hosszasabb indokolással nem kívánván fárasztani a t. bizottmányi gyűlést, kérem — az indítványomban felhozott okokra hivatkozva — hogy indítványomat pártolni méltóztassanak.

UJDONSÁGOK.

Kolozsvár, május 5-én.

— T. olvasóinkat kérjük, méltóztatásuk előfizetéseiket mihamarább megújítani, nehogy a lap küldésében fenakadás történjék.

— **Trefort Agoston** vallás- és közoktatási miniszter főméltósága szombaton d. u. fél 3 órára érkezett be városunkba. Az indóházánál Filep Samuel főispán fogadta, ő excellenciája erre meleg szavakban válaszolt. Erre gróf Mikó Imre ő nagyméltósága kocsiában foglalt helyet s hosszú kocsitól kísérve haladt a belvárosba. A hiidutczában nemzeti lobogókkal sorakozott tanuló ifjuság és képezdék növendékei képeztek sorfalat; Kolozsvár polgárai nagyszámmal jelentek meg itt. Ő excellenciája minden köszöntést a szívélyesebben visszavonta, azután az „Európa“-ban a számára be rendezett lakosztályba vonult. — Örömmel jegyezzük fel, hogy többen dísz magyar öltönytben, kardosan, és tollas kalppaggal vettek részt ő exelenciája fogadtatásában.

— **Az épületek megszemlélése.** Valás és közoktatási miniszterünk megérkezte után 5 órakor már elindult k. Biásini D. polgártársunk csinos fogatában a m. kir. egyetemi épület megszemlélésére. Ő excellenciáját Berde Aron rector s a tanári kar fogadta. Megtekintette ezután a „Károli“-orsz. kórházat s a piaci templomnak előbbi környékét, s azután magát a templom belsőt is. Kijövet ő excellenciája sétálva a piacz felé haladt kíséretével, megszemlélve a környező épületeket, mire csakhamar az „Európa“-ba tért vissza.

— **Diszgyakorlatot** tartottak szombaton este 8-tól 10-ig városi s monostori tüzoltóink együttesen kő- s másházánál, a megérkezett vallás s közoktatási miniszter itt léte alkalmából. Az egész környéket nagy népsokaság foglalta el. A tüzoltók ügyesen végeztek a gyakorlatot, mely Minorich K. főparancsnok jelenlétében folyt le. Délután a miniszter ő excellenciája megérkeztek a tüzoltók is sorakoztak az „Európa“-szálloda előtt.

— **Trefort Agoston** vallás- és közoktatási miniszternél vasárnap délelőtt voltak tisztelni a hivatalos testületek. Kolozsmegyei tisztsége gr. Eszterházy Kálmán főispán által vezetve, városi hatóságunk pedig Medgyesi Tivadar h. polgármesterrel majdnem egy időben tette tiszteletét. Majd br. Jósika Lajos ő mlga, Keserü Mózes cs. püspök ő mlga és gr. Eszterházy Miguel ő mlga keresték fel a minisztert. Mts. Horváth Sándor a pénzügyi hivatal személyzetét. Az egyetemi karok tanári kara is megtette idejekorán tiszteletét. A helybeli r. kath. gymnasium tanári karát Várady Mórítz igazgató vezette.

— **Fényes kivilágítás.** Kolozsvár városa a vallás s közoktatási miniszter ő főméltósága iránti tiszteletből este fényárban uszott. A város ház előtt t. téren nagy népsokaság állott gyönyörködve a ragyogó ország és város csimerekben. A Tornavivoda intézet homlokzatát díszes transparent ékített e felirattal: „Éljen Trefort Agoston, vallás s közoktatási miniszter“. A világítás mellett n. hullámzó sokaságnak a katona zenekar is szerzett élvezetet, az „Európa“-szálloda előtt játszott 4—5 válogatott darabot.

— **Ünnepélyes diszebed.** Vasárnap d. u. 2 órakor a redoutban diszebed volt az itt mulató Trefort Agoston vallás és közoktatási miniszter ő nmlsga tiszteletére. Ő excellenciája 1/4 3-kor érkezett mltsgs Pall Sándor őmgával a szép számú s logatott, körülbelül 160 személyből álló társaság közé, mely zajos éljenzéssel fogadta. A csinosan elrendezett asztalok körül városunk tekintélyesebb egyénei foglaltak helyet, Trefort Agoston miniszter ur jobbán ültek Pável Mihály g. kath. szamosujv. püspök, br. Jósika Lajos ő nmlsga, Gráf Ede honvéd tábornok és Keserü Mózes czimzetes püspök őnsga, baloldalán pedig: Nagy Péter ev. ref. püspök, br. Sütte tábornokszernagy, gr. Eszterházy Kálmán főispán ő mlga. stb. Jelen voltak e mellett az egyet. tanárok a rector ő nagysága, hivatalos testületek főbbjei. Mig az ebéd folyt a redout előtt a katonai zenekar játszott, a teremben pedig mikor az szünetelt, Salamon János kedvelt népzene szünk társulata működött. Az ebéd e közben vidáman folyt s a harmadik tállétel után megkezdődtek, az ily nevezetes alkalmakkor elnem maradható toaistorozások, Medgyesi Tivadar id. polgármester ur emelt legelőször poharat, éltette a fenséges uralkodó királyi párt és családját. Utánna Nagy Péter Trefort Agoston ő exját köszöntette fel, mire ő exja Kolozsvár lelkes közönségét éltette. Minorich Károly tan. Mészáros o. tan. és a min. urral jött egyénekre üritette poharát, id. Hincz Gy. pedig szintén Trefortra. Következett erre azután hosszú soratartásoknak: fiatal nemzedék köréből, Hegedüs István a középtanodák és közepoktatás fejlődésére emelte poharát, Gyarmathy M. pedig Trefort Agostonra, Várady Károly a kolozsvári egyetem jövőjére, annak jelenlegi tanári karára emelék poharukat. Dr. Török Aurél egyetemi tanár is mondott egy csinos toasztot. Várady K. éltette még a két hadsereg közti egyetértést és legvégül Dr. Groisz Gusztáv egyet. dékán, minden felekezet teljes vallásszabadságát. A miniszter ur ő excellenciája fél 5-re távozott Pall Sándor ő nmgával az ebédről, a teremben az induló hangjai és a lelkes éljenek által kísértetve. Még megemlítettük azt, hogy a karzatokat és ablakokat szép hőlgykoszoru foglalta el.

— **Trefort Agoston** vallás- és közoktatási miniszter ő excellenciája ma hagyta el városunkat a reggeli vonattal. Ő excellenciája, mint halljuk, a torna-vivodát is meglátogatta, az egyetemen szombaton tette látogatását s ott a tantermek egy részét igen szűkeknek, meg sötéteknek találta. Igaz.

— **Pável Mihály** nem rég kinevezett gör. kath. szamosujvári püspök őnga szintén városunkban időzik s vasárnap délelőtt tette meg hivatalos tiszteletét a miniszternél.

— **Abt Antal** egyetemi tanár vasárnap d. e. igen szép számú közönség előtt tartotta meg föltötte érdekes felolvasását: „Az anyag tehetetlenségéről.“ A phisika köréből választott tárgya, a tapintatos és helyes előadás mindenkinek megnyerte tetszését. Ritka szép és válogatott hallgatóság kísérte a minden tekintetben tanulságos előadást és nevezett tanár urat, annak végeztével zajosan megéljenztek.

— **Vasárnap d. e.** a Gabelsberger-Márkovics ingyenes közös gyorsírást gyakorlatot illetőleg a gyűlésen abban állapottak meg, hogy hetenként háromszor, szerdán és szombaton 2 órától 3-ig, vasárnap d. e. pedig 10—11-ig fogják a gyakorlatot megtartani.

— **Közgyűlés.** A kolozsvári mükedvelő szövetség vasárnap d. u. 4 órakor a nemzeti szállodában végkép megalakult. A gyűlésen br. Bánffy Dezső elnököl, Deák y Albert ideig. titkár pedig az alapszabályokat olvasta fel; Némi vitakozás után a közgyűlés a valóban igen correcten kidolgozott alapszabályokat el is fogadta. Elhatározott három példányban lemasoitatása és meg erősítés végett a hatóságokhoz benyújtása. A tisztviselők választására került a sor, elnök a szavazatszedő bizottságot Haray Victor, K. Papp Miklós és Hóry Béla urak személyében nevezi ki. Elnöknek közfelkiáltás útján b. Bánffy Dezső választott meg, titkos szavazattal pedig igazgatónak K. Papp Miklós; titkároknak Deák y Albert és Hóry Béla. Választmányi tagok lettek: Nagy János, Hegedüs István, Virág Lajos, Moldován Gergely, Kerestely Kálmán és Minorich Albert. Legtöbb szavazatot nyertek még: dr. Szóts Emil és Mórítz István urak. Pénztárnoknak Tutsek József; ellenőrnek Abraham Antal; könyvtárnoknak és sugónak Kabos Ernő, szer és ruhátárnoknak pedig Keresztesy Pal lettek megválasztva. B. Bánffy Dezső kimondja ünnepiesen a társulat megalakulását és megköszöni a bizalmat, mely őt az elnöki székbe igtatta. Haray Victor körülményei miatt le akar mondani a művezetőségről, azonban általános ohajra megmarad Feljegyzésre méltó K. Papp Miklósnak egy ép oly szép, mint buzdító áldozatkészsége. Ő uryanis 20 db. cs. kir. aranyat ajánlott fel vigjáték pályázatra a társulat részére, mely vigjáka 1 felv. akár több lehet. A közgyűlés lelkesedéssel éljenit meg iga ga ójának szép tettét s jegyzőkönyvileg mond köszönetet érte. A gyűlés holmi apró ügyek feletti tanácskozás után 7 órakor oszlott el.

— **A piaci templom környezete** megváltására részleteket fizettek 1872-ben: Agoston Károly 5 frt, Akonoz József 30 frt, gr. Csáky György 50 frt, Frits Albert 5 frt, Dr. Hintz György 41 frt, Lath János 25 frt, Ladányi Sándor 50 frt, özv. Nemesányi Ferenczné hagyatéka 20 frt, Dr. Pataki Dániel hegya éka urbéri papirban 100 frt, Gr. Rhédei János 1000 frt, Br. Woselényi Ferencz 25 frt, Szabó Farkas 10 frt, Kirvázy József 50 frt, Hrobonyi Pál 10 frt, Vass Antal 10 frt, Pávai Antal 5 frt, Veres Ferencz 40 frt, összesen 1481 frt. Hízber 4837 frt 10 kr. Tökek után kamat 198 frt. Kisegítőből kamat 141 frt 90 kr. Szelvények után 19 frt 98 kr. Vámház helyiért mészárosoktól 16 kr. így vétetett be 1872-ben 6678 frt 14 kr. oszt. becsbe.

Korbuly Bogdán,
biz. elnök.

Kőváry László,
biz. jegyző.

Schütz János,
pénztárnok.

— **Fejedelmi vendégek Pesten.** Mint hírlík, ő felsége a király, a bécsi kiállásra érkezett fejedelmi vendégeivel le fog utazni Budapestre. A leutazás akkor történik, midőn a német császár is megerkezik, s ez alkalomkor Budán udvariünnepély tartatik.

Képcsarnok.

Arabjellempék.

Báró Maltzan Henrichtől.

Házára, bármily kényelmetlen is volt a mi fogalmaink szerint, nagy gondot fordított a Hadschi. Felékesítette festményekkel és virágokkal. Udvarát és szobáját kararai mirvány és verdeantico darabokkal kövezte ki, melyeket a római maradványokban gazdag Algir utcájáról szedett fel; atyai szeretettel mosta, kefelte, takarította naponként. Virágok nagy bőségben voltak nála mindig. E nép különben kedvellője a virágoknak. Ha egy készlet Azulejst (szines folyondár) vásároltatott, befolyatta azzal a szoba-falakat. A mi fogalmaink szerinti butorok természetesen hiányoztak a szobában, de

a padolaton szép, tiszta szalma fonatok voltak, tarka alakokkal ékítve, melyeken szőnyegek terültek el minden felé; minden szoba három oldala hosszában kényelmes mátráczok, melyek hasonlóképen szőnyeggel voltak bevonva, nyugágyul szolgálva. A algiriaknak ezen alacsony nyugágyat azon magas párnákkal és vánkossokkal kibéleli török faállványt helyettesítették, melyeknek a mi complicált ruganyos diványaink csak utánzásai.

Bármily terjedelmes volt azonban az öreg ismeretkőre, egy elem mégis kimagaslott belőlle, az t. i. hogy az ollónak meg a vasalónak lovagja. Mindenkit ismert, ki városában ezen nemes mesterséget folytatta. A legtöbb előtte nőtt fel, s jelen volt a legelső léteséknél. Minthogy nappal nem szeretett otthon ülni, neki is, mint mint algirinak, volt egy kiválasztott boltja, hol maga köré gyűjtötte barátait, s adományait kávé, édesség és dohány alakjában kiosztotta. Saját kereskedésre nem volt szüksége, mert a mesteremberek szüntelen tusakodtak azon megtiszteltetés felett, melyik bodéjába üsse fel az öreg nappali tanyáját. Ő egy ismerősömöt választotta, egy bizonyos Hamudét, mert az volt a legtagosabb. Ezen műhelyek egy, ablakokkal teljes nary teremben voltak felállítva melynek fülkéiben párnákon ültek a tü hősei. Tarka csoportozatot képeztek. Tizenkét évtől fel huszig minden korfokozat képviselve volt. A mi engem különösen meglepett, azon udvarias, mondhatnám előkékeny készség volt, mely köztük uralkodott s a legnagyobb szabadság, mert akkor jöttek és mentek, mikor akartak. Me-terüktől soha sem lehetett hallani ócsárlást; egyébiránt darab, és nemnap szám szerint dolgoztak.

Munkájuk után nem sokat kaptak, s mégis mindnyájan meg voltak elégedve; bárha közülök legtöbbben érték már jobb napokat is. Egyik gazdag kereskedő volt, egy a másik, egy fiatal ember rövid idő alatt két örökséget pusztított el a megvendéglelések és ajándékozások által, mint Hadschi, csak hogy fiatalhevében méghamarabb tudott rajta. Minthogy Hadschi most már csak plátói szerelemből hódolt a tünek, a műhelynek egyik sötét szögletébe ültette fel trónját. Ott ült ő, körülvéve pipákkal és Tschibukokkal, melyek a vendégekre vártak, mert még itt is elfogadta a tányérnyalók legőjét. E mellett volt még egy csomó kávésfazék, csésze, sütemény, édesség stb.

Minthogy itt is nagyszerű lakomákat rendezett, ez áruhely mindig teli volt ácsorgó henylökökkel, mely körülmény szokatlan színezetet kölcsönzött neki. Olyan volt, mint a legelőnkebb kávéház, csak mulattatóbb, mert a vendégösszei viszony beszédre kényszerítette az embereket, míg az arab kávéházakban többnyire unalom honol.

Egy néhány német, kiket én vezettem be az arab körökbe, elnevezte az öregot „a sz. b. o. m. hely geniusának“ s nem alaptalanul, mert csakugyan ő volt e kis világnak életét lelke. Ha csak egyszer hiányzott, mintha minden kihalt volna: csak ő volt képes abba életet lehelni.

Biasini gyorsutazási menetrendje 1873. márcz. 27-től.

Kolozsvár és Nagy-Enyed között,

mivel a nappali vonat beszintetett, Biasini gyorsutazása 1873. márcz. 27-től elkezdve Kolozsvárról Nagy-Enyedre küldi gyorskocsiját, még pedig oly formán, hogy Kolozsvárról reggel 8 órakor minden nap indulva d. u. 4 1/2 órakor Nagy-Enyedre érkezik, Nagy-Enyedről Kolozsvárra estvéli 10 órakor

Deésről Szamosujvárra és Kolozsvárra n. indulva, reggeli 8 órakor Kolozsvárra érkezik. Ezen moneten kívül lehet Kolozsvárról Nagy-Enyedre d. u. 4 órakor is indulni, ugyszintén Nagy-Enyedről éjjeli 3 órakor Kolozsvárra indulhatni, csak hogy ezen meneteknél Felvinczről N.-Enyedig és N.-Enyedről Felvinczig a vasutal kell utazni.

Egy személy ára 30 font szabad podgyászzal Kolozsvárról N.-Enyedig vagy vissza az első és közbülső Coupeba 5 frt, hátulsó Coupeba 4 ft 50 kr. tulsuly 5 kr. Tordáról Nagy-Enyedig vagy vissza első vagy közbülső coupeba 3 frt — hátulsó coupeba 2 frt 60 kr. tulsuly 2 1/2 kr. — Felvinczről N.-Enyedig vagy vissza 1 frt, tulsuly 1 kr. fon-tonként.

Felvételi iroda Nagy-Enyeden Vágó Ferencz szállodájában.

Távirati tudósítás a bécsi börzéről.

Maj. 3-ról. 1873 5% metaliques 70.40. nemzeti kölesön 72.90. 1860-diki államkölesön 102.50. Bankrészenyek 943. — H. telrs. v. nyek 322. — London 108.85. Ezüst 107.85 Cs. kir. arany —. —. 20 frankos arany 8.73. 1/2 Földtehermentesítési kötvények: Magyar —. —. Temesi —. —. Erdélyi —. —. Horv. Szlavon. —. —.

Felelős szerkesztő Sándor János

Árlejtési hirdetés.

A nagyméltóságú m. kir. közmunka és közlekedési minisztérium folyó év április hó 22-én 1304 szám alatt kelt rendeletével a bukovinai államúton levő 20 számú, a Szamos folyó felett fennálló hid kijavítását 1601 frt 75 kr költségösszeg erejéig megállapítván s engedélyezvén, ennek biztosítása céljából folyó év máj. hava 15-én d. e. 10 órakor a kolozsvári m. k. mérnöki hivatal irodájában szóbeli és zárt írásbeli ajánlat mellett nyilvános árlejtés fog tartatni.

Vállalkozni kívánók az árlejtés megkezdése előtt a megállapított építési költségnek — mely egyszersmind kiképzési árának is vétetik — 5 % -át készpénzzel vagy napi forgalom szerint államkötvényekben, mint bántépénzzel az árlejtési bizottság kezébe letenni kötelesek, mely bántépénzzel vállalkozó részéről a vállalati összeg 10 % -ára biztosítékként kiegészítendő lesz. 50 kr. béléggel és az 5 % bántépénzzel ellátott szabályszerű és kellőleg felszerelt zárt írásbeli ajánlatok a szóbeli árlejtés megkezdése előtt elfogadtatnak.

A terv, költségvetés, az árlejtési, az általános és részletes építési feltételek a mai naptól kezdve a kolozsvári m. kir. mérnöki hivatal irodájában a délelőtti órákban megtekinthetők.

Kolozsvártt, 1873 év április hó 28-án.

A m. kir. mérnöki hivataltól.
(Utánnomás nem díjazatik.)

802

3—3

Eladó szőlővesszők.

Grof Mikó Imre ur önmaga oláh-szilvási jóságában, gazdatiszt Albert Lajosnál (utóposta Felvincz) még kapható 10,000 dr. ültetni való Semillion vessző, ezere a 20 ft. Marosújvári jóságában pedig, borász Fodor Györgynél, (utóposta Felvincz) Alexandria muskatály, 2000 dr. vessző, ezere a 10 ft. Trámini 1000, a 5 fr. Furmint a 4000 ezere a 5 fr. és Bakator 5000, ezere a 4 fr.—

Cséplőgépek

tesen és ingyen.

Ügynökök kívátnak,

Ph. Mayfarth és társa gépgyára majnai Frankfurtban.

737 8—18

711

5—*

Tanács és segély azok számára,

a kik szemgyengeségben szenvednek, s főleg megerőltetett tanulás és fárasztó munka által szemüket elrontották.

Így korom óta meg volt nekem is az a rossz szokásom, hogy az éj esőndét választám tudományos munkákra. Ez, valamint sok fáradságos optikai és finom matematikai munkálat által szemem annyira meggyengült, hogy annyival inkább félhettem teljes megvakulástól, mert folytonos gyuladást hajlam állt be, a mely a leghiresebb orvosok évekig tartó gyógyításával is dacolt. E szomorú körülmények közl sikerült egy szert találnam, a melyet már 40 év óta a legjobb sikerrel használok. Nem csak azon tartós gyuladást szüntette tökéletesen meg, hanem visszaadta szememnek is teljes erejét és élességét, úgy hogy most 75 éves koromban szemüveg nélkül olvasom a legapróbb írást is, s mint fiatal koromban a legjobb látásnak örvelek. Ugyane kedvező sikert tapasztaltam másoknál is, a kik közt többen voltak, a kik a legélesebb pápaszem segélyével sem voltak képesek hivatásukat teljesíteni. Ezen szer kitartó használata után eldobták a szemüveget, s szemük azelőtti élességét visszanyerték. E mosdó szer egy illatos szesz, a melynek alkotórészeit az áizsnövény képezi. Nem tartalmaz sem drasztikumokat, sem narcoticumokat, sem fém vagy más veszélyes részeket s Erdélyben valódi minőségben Teutsch J. B.-nél Segesvártt kapható. Nagy üvegét 2 frt. 40 kron, a kisebbet 1 frt. 80 kron o. é. használati utasítással. Azt tanácslom tehát a szenvedőknek, hogy hozzassák meg e szeszt, mert egy üveg soká elég használatra, s csak csekély adag folyóvízzel vegyítve kis fehér folyadékot ad, a melyvel reggel és este, valamint fárasztó munka után kell a szem környékét megmosni. A siker igen jótékony és üde s egyúttal az arczbőr frissességét is emeli. Örülök fogok, ha általa főleg azokon lesz segítve, a kik enyvedlen munkásság mellett az igazság világának fölfelelésében, szemük világát veszélyeztetik. E szer használata folytán a fiatalságnál annyira divatosá vált elferdítő szemüveg hordásnak is elejét vehetni, a mely a legtöbb esetben inkább rongálja mint erősíti a szemet. A szemüveg csak a szem hibás szervezetén segíthet, de egészséges vagy elgyengült szemeket soha sem erősíthet vagy gyógyíthat meg.

A hires dr. Romershausen-féle szem-lél mindig készen kapható és pedig egy kis üveggel 1 frt. 80 kr., egy nagy üveggel 2 frt, 40 kr. o. é.

Teutsch J. B.

raktárában

Segesvártt,

Elárusítók nagyobb megrendeléseknél megfelelő árleengedést kapnak.

kézi-, vontató-, járgány-, víz- és gőzműködésre

120 frton o. ért. ingyen szállítva és vámmentesen

Bécsig. Árjegyzékek és rajzok kívánatra bérmentesen és ingyen.

A hírlapokban bármely könyvkereskedés által hirdetett könyvek, hangjegyek, általam gyorsan és azonnal kaphatók.

Demjén László

A legújabb könyvek az irodalom minden ágából azonnal kaphatók vagy megrendelhetők s

videkre is

rogtán elküldetnek

könyv-, mű-, hangjegy-kereskedés és zongora tár.

m. k. egyetemi könyvtár

Kolozsvártt.

(620) 39—*

Zongorák 300 fttől 450 fttig.

Pianinók 350 fttől 450 fttig.

Használt zongorák 80 fttől 180 fttig.

a legolcsóbb áron a minőség szerint, jótállás mellett.

Legújabb hangjegyek. Ifjúsági iratok és képes könyvek minden kor számára. Ima- és ájtatossági könyvek, egyszerű olvasó nyelvtanok, diszkálékákban. Iskolai könyvek, nagy választékban.

Demjén László

m. k. egyetemi könyvtárusnál Kolozsvártt megjelent és általa minden könyvkereskedésben kapható:

Kolozsvár története.

Oklevéltárral. (I.) Ős-, ó- és középkor. (513. Kr. e — 1540. Kr. u.) Egy külön kötet világszító rajzokkal. (36 tábla.)

Irta Jakab Elek.

Ára 10 frt.

(327)

E minden tekintetben nagy, epochális munkát itt hosszasan dícsérgetni és ajánlani feleslegesnek tartom, csak annyit kívánok megjegyezni, hogy Kolozsvár város e munka kiadásával magának maradandó emléket emelt. Siessen tehát e város értelmes t. közönsége, e munkát pártfogása alá venni és terjeszteni, hogy a nagyszorgalmu és szaktudós íróba minél több kedvet öntsön e munka folytatására, melynek legérdekesebb része az ujjabkor története lesz. A ki megszerezte magának ezen 3 részből álló első kötetet, az bizonyára érdeklél fogja lapozgatni és benne buvárolkodni, s a folytatását minden áron megszerezi magának.

Székely oklevéltár.

Kiadja a m. történelmi társulat kolozsvári bizottsága, szerkesztette

Szabó Károly.

I. kötet 1211 — 1519. 1872 Ára 2 forint.

GÁMÁN JÁNOS ÖRÖKÖSEI

KÖNYVNYOMDÁJA

Kolozsvártt, főtér báró Bánffy-ház, és központi irodája

KERESZTESY PÁL PAPIR-ÜZLETÉBEN

főtér, Gyulay-ház, felvállal mindennemű

KÖNYVNYOMDAI MUNKÁKAT.

Alólírt könyvnyomda tisztelettel tudatja a helybeli és vidéki t. ez. közönséggel, hogy újonanfelszerelt és izletes betűkkel ellátott nyomdája azon kellemes helyzetben van, hogy mindennemű nyomdai megrendelést elfogad, u. m.:

könyvek, bármely hazai nyelven, körözüvények, rovatos iven, árjegyzékek, számlák, falragaszok, név- és meghívójegyek, gyászhierek, baromútlevelek, vásárcédulák stb. stb. a lehető legjutányosabb árak, gyors és pontos szolgálat mellett.

A LEGÚJABB MINTÁJU NÉVJEGYEK 100 DARABJA 1 frt.

FELVÁLLAL KÖNYOMDAI MUNKÁKAT IS.

HIVATALOS MUNKÁKRA NÉZVE

a nyomda. — miután Keresztesy Pál papir-üzletével és ez viszont a nyomdával egyesült — biztosítékot nyújt arra nézve, hogy a papirok a legelső papir-gyárakból szereztek be, és azok a hivatalos munkákhoz valódi gyári áron számíttatnak, és a legszükségesebb mintázatokból kész raktárt tart, a meglevőket postafordultával, a szokatlan formájukat pedig a legrövidebb idő alatt elkészíti.

Minden megrendelést kérünk egyenesen a nyomdába küldeni, hol a legnagyobb pontosság biztosíthatik.

Gámán János örökösei könyvnyomdája.

68—*